

Hibrudan Hibrudan Yi Kerek

Wongkoonman

Wongkoonman kuu yaningko kerek kemaom wongkindo. Kuristen korok maa Teetulian weeb AD 200 areb ande wongkoon kuu Baanabasbed kerek kee wongkoon. Kumban kibikee karub yenambed Apolosbed wongkoon andaiwe, yenambed Sailasbed wongkoon andimaib. Kumban yi korem kuu wongkoonman kuu God ye inamen yaambed wongkoon andimaib.

Kerek Kee Komo Dowad Wongkoon

Wongkoonman kuu Yuuman Yesu yaa anam andoon, ye kuu Yuudan anam andiwen kuyaa wongkoon. Yesu kuu Yuudan yi inameniib amowamowiib amob wengiib kurikuri kiwaaniib korem burudande aningko darewoob arimbed keroon ande korokboon, kerek kemaom kuu. Kwane, Buk Andowoonbed wene Buk Malakai kuye profesi weng kuu Yesu ye dowad korokbe dakmeen kuyaa wongkoonmanbed ande korokboon. Kowe, Moses o engyus o karub maa yaamban, Yesu yaamo meenmembirime anded. Kwane, wongkoonmanbed ande korokboon kuu Yesu kuu God dore nub dore wedyiri dobiri ye karub aningko darewoowiib, Eeron arebban, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan arebban. Wongkoon ye weeb kuu AD 68 areb.

Korok Weng

1. Andowi Weng: God Ye Amob Yeeb Ongmoonman Yesu Kuu Aningko Darewoob Arimbed (1:1-4)
2. Yesu Keresu Kuu Aningko Darewoob Arimbed, Kurin Ye Yuudan Yi Korok Korok Arebban (1:5–7:28)
3. Yesu Keresu Kuu God Dore Nub Dore Wedyiri Dobiri Ye Karub Darewoob Arimbed, God Dore Yuudan Dore Wedyiri Dobiridan Arebban (sapta 8–10)
4. Anam Andi Yaambéd Kangdommo Doberembirime Andi Ye Weng (sapta 11–12)
5. Anam Andi Yaambéd Dobiri Kerekmen Yaa Ambobandi Ye Weng (13:1-19)
6. Yeenbon Amun Kerundi Weng (13:20-25)

Engyumban Mingkimbed Aningko Darewoob

¹ Kurin yiri kuu Godbed nub awoya yaa profesidan yaambéd aron yemoon kuu kiwaan yemoonbed daandemboroon.

² Kumban kibik aron yeenbon kee, ye Dana Mingki yaambéd nub yaa daandoon. Kwane, ye kuu Godbed kumkam korem yaa kangkoman keruni ye dowad kine kowoon. Kwanekore, ye yaambéd Godbed kumkam korem kuu ongmenaboon.

³ Mingki kuu God ye nambiri kuu dianmo keroon. Ye kuu ye Ambe ye inamen meeni korem areb ibmo doboroon. Ye weng aromkonoyiib kumbed kumkam korem angkeen. Kwane, ambarakmi aari ye kiwaan kuu ambangke downan kerekore, Ewen ari daane Aningko Arimbed Ye God ye dingki wiwi angkambéd dibeen.

⁴ Kowe, Godbed kine kowoon yaningko Mingkimbed awinoon kuu engyu yi aningko burudandoon arimbed areb, Mingki kuu arimbed, engyu arebban.

⁵ Kedi, engyu kane yaa Godbed ma kwane yedmoon,

“Eb kuu ne Dana,
kibikee ne kuu eb Ambe keraan.” andoon?
Dowan!

O, engyu kane yaa Godbed ma kwane yedmoon,
“Ne kuu ye Ambe keraniine,

ye kuu ne Dana keraneen.” andoon? Dowan!

⁶ Kwane angkon Godbed ye wonobdana okad yiri nenkowe yedmoon,

“Engyu korem kuu ye yaa bumangke yaningko kankoonime.” andoon.

⁷ Engyu yi dowad daande yedmoon kuu,
“Ye engyu ongmendaane nuub areb kerimaib,
ye demedan kee ongmendaane amot yumbu areb kerimaib.” andoon.

⁸ Kumban ye Dana Mingki ye dowad yedmoon kuu,

“O God, eb oonimbon kuu aron korem korem kwane angkimberembaranuun,
eb ambibkin aom kuu yorokmo ye aromkonombed oonaneeb.

⁹ Yorokmo dobiri yaa dowakenmo kerewen, kumban inamen arewa yaa arud wandemberewen.

Kwanikob, God, eb Godbed eb korok ari kubi yeman olif ambod ye oiyo bune kinoon kumbed,
eb nendene eb angkodmia burudande ari nenkowoon.” andoon.

- 10 Kwane yedmoon kuu,
 “O Yariman, yimin andowoon yiri okad ye am-
 bokab ongmeneb,
 ambid kuu eb dingkimbed ambangkewen.
- 11 Yi kuu dowan keraniib kumban eb kuu kwane
 doberembaraneeb.
 Kwane, yi kuu ebkad areb korob kere bir-
 ingke dowan keraniib.
- 12 Yi kuu yuruk ebkad doboob areb bedmaneeb.
 Yi kuu ebkad biande ebkad yeeb ben deeben-
 demoon areb keraniib.
 Kumban eb kuu doreebmo kwane dobaraneeb,
 kwane eb weeb kuu yimin wandaunban.” an-
 doon.
- 13 Engyu kane yaa Godbed ma kwane yedmoon,
 “Ne dingki wiwi angka diberebko,
 kwane wene nembed eb bondan kuu beni
 eb yondad dabderem yiri kiriba.” andoon?
 Dowan, Mingki yaamo.
- 14 Engyu korem kuu awandi ye awad Godbed
 ben nongkobekore, bobni yaa burudande bin-
 daneene yumbon kandaniibdan yaa awandime
 ande yedmoon dee? Anamaa.

2

Wengambere Kaadkeri Weng

- 1 Kwanikob, komo weng wengamburuwen
 kuu angkon ongme arimbed korobe meene
 kaadkerem. Kwananuub kuu awerendobenmo
 wanaubban.
- 2 Kedi, God ye amob weng engyusbed kanmini-
 wen kuu yenambed amonombe weng id mamaa

kerindeban, kwane weng kuyaa wunesadmiwendaan yoom wabkad keriwendaan yoom korem kuu dabab anam kandiwen.

³ Kowe, Godbed bobni yaa burudande bindi ye weng miin darewoob yaa yangmadandanuub kuu, komarewa kere dabab kandaubban ande kirokmonanuub? Dowan! Godbed bobni yaa burudande bindi ye weng kee Yarimanbed ibduruk daandaan kuu, wengambiriwendaanbed kuu weng anam ande korokbendiwen nub yaa.

⁴ God kangkon kuyaa kuu anam ande korokboon kuu, dud kedmengkiyiib yeka mamaa ye wedme binangki yemaniib God yaromkono wedmi yeman mimimiib Kingkin Karadmo ye deme ye aromkono maa maa Godbed kabamoon bangkandoon kuyiib korokboon kii.

Yesu Kuu Ye Kuristen Angkodmia Areb Keroon

⁵ Okad yeeb Godbed ongmaneene mananuun kuu ooni dowad engyu ke ande dakmuub keyaa nenkowindo.

⁶ Kumban God Ye Weng aom karub maambad dakmoon kuu,

“O God, nimakarub yi kuu kaneyakob eb kuu yi yaa meenmo doreeb?

Yi dana kuu kaneyakob eb kuu yi yaa oone doreeb?*

⁷ Ebbad yi kuu aron dukmen engyu arebban yiri ben kubudereneb,
yi yaa nambiriyiib aningko kankooniyiib bangkandeneb,

* **2:6:** Kaamobi ayoob kee inandi kuu: God ye mimyob dowaken yaambad yi yaa oone doreen kumbedmo.

⁸ kumkam korem kuu yi dabderem aom nongkobewen.” andoon.

Godbed kumkam korem yi dabderem aom nongkoboos kuu nimakarub kuu korem ooni yeman, barang maa ma biknindo. Kuned kibikee wedmuub kuu kumkam koremban, yenamoo kuu yi dabderem aom dangoon.

⁹ Kumban Yesumo wedmenuub, ye kuu aron dukmen engyu arebban yiri kankubunoone, amaan ye yaa kuu nambiriyiib aningko kankooniyiib bangkanoon, amborom kuu yembed nub dowad bobnoon kowe. Kwanoon kumbed God ye kabamoon kondoon ye mimyob dowaken yaambad nimakarub korem yi dowad durud yewed kande bobnoked yimin ande kwanoon.

¹⁰ Yiminmo keroon kuu yeka ye dowad ongmenaboone yeka ye yaambad kumkam korem dembe wonoon ye God, yembed nimakarub yemoon nambiri yaa bemini dowad yi bobni yaa burudande bindi ye kiwaan ongmi ye karub kuu kankine kowoone, durud yewed kandoon kumbed demkoroonmo keroon.

¹¹ Nimakarub ongmaane karadmo kerimaib ye karub Yesuyiib angkon ongmandoone karadmo keriwendaniib, yi ayoob kuu yeka yekamban id mimo. Kowe, Yesu kuu yi yaa damana andimaan kuu karak yemanban yiminmo.

¹² Kowe, God Ye Weng aombed wongkoon kuu Yesu ye dowad anam id kere yedmoon,

“Nembed ewaningko kuu ne damana yaa ande daandaniin.

Nedbiwendan yi arinambo arimbed eb kubi yook wingkaniin.” andoon.

¹³ Kwane angkon yedmoon,

“Ne kuu God yaambéd angkumonaniin.” andoon.

Kwane angkon yedmoon,

“Ne kuu kei, ne yoom nimakarub Godbed bangka-woon yoom kuu kei.” andoon.

¹⁴ Nimakarub kangkon yomiib umkaniib kowe, ye kangkon yi id arebmo kerene bobnoon kumbed bobni yaromkono awinoonman kuu yaromkono monmaroon. Kuu ye aningko kuu awad arewa Seten kui.

¹⁵ Kwane Yesumbed monmarekore, kane kane bobni ye uni yaambéd Setenbed awinende yerengkoone yi wanabi yaron yirimbed ari kuu ye dabderem yiri dobere ye dememo awinembirimaibdan kuu Yesumbed dudbere ben angkadoroon.

¹⁶ Kedi, anam kuu engyu yaa awandindo, kingkin kerekmen yaambéd Abraham ye yob keriwendan yaa awandoon.

¹⁷ Keye dowad kumbed Yesu kuu kiwaan korem yaa kuu ye damana areb keru yeman ongmoon. Kwane ongmoon kuu mimyob keende kakman are nonondandiyiib ma korondiyiibhaniib God dore nimakarub dore wedyiri dobiridan yi korok darewoob God ye deme awinimaan ye karub kerok anded, nimakarub yi ambarakmi kuu bidok anded.

¹⁸ Amborom kuu ye yaa ambarakmok ande biranande kamoon kuu yekareb durud yewed kandoon kowe, kane kane yaa Setenbed ambarakmok

ande birandande kamaneen kuu Yesumbed yi yaa awandaneen kuu yimin.

3

Yesu Kuu Darewoob Arimbed Moses Arebban

¹ Kwani kowe, kuristen angkodmia karadmodan, Ewen aombed baandoone ibmo ambangkaibdan, yiib kuu Yesu yaambéd meenmembirimamime. Ye kuu nub Apaso, ye kuu God Dore Nimakarub Dore Wedyiri Dobiri Karub Darewoob Arimbed, ye dowad kwamunemo dakmimaub kii.

² Ye kine kowoon ye God yaa kuu ma domondindo, ye weng yaamo awinimo kamoón. Ye kuu Mosesbed God ye nimakarub korem yaa ma domondindo kwane areb keroon.

³ Ambib yenboon ye karub yaningko kuu kankoonimaib, ambib yaningko arebban kwamune areb kuu, Godbed wedmoon Yesu kuu aningko kankooni darewoowiib yiminmo, Moses arebban, amborom kuu Yesumbed ambib yenboon, ambib kuu God ye nimakarub kui.

⁴ Kedi, ambib mimim korem kuu karub mimimbed yenbenabimaib kumban, God kuu kumkam korem yenbenabi ye karub.

⁵ Moses kuu deme awinimo ye karub, ma domondimokbanman, God ye nimakarub korem aom kuu. Kwane, yembed dakme korokboon kuu Godbed aman ari komarewa dakmaneen ye weng ye dowad.

⁶ Kumban Keresu kuu God ye Mingki, ma domondimokbanman, God ye nimakarub korem yaa kuu. Kwane, nub kuu arudkono doberenub

yembed kwananeen ande kerengkanuwen ye weng awine dobaranuub kuu, nub kuu ye ni-makarub keranuub.

Anam Andindodan Yi Inamen Yaa Daboknendaib

⁷ Kowe, Kingkin Karadmo kurinbed Yuudan wabkad keriwèn yi dowad yedmoon kuu kibikbed yiyib yaa kwamune,

“Kibikee ye weng wengambiribka,

⁸ yiyib niindem aom kamkono keraib, amboon angkambed yiyibbed God yaa komboon darobeniwen yaron kuu yiyib kuu wabkad kere bon keriwèn areb ikakman keraib.

⁹ Yiyib awoya yirimbed ne yaa anam dee ande komboon darobewiwe, weeb 40yiyib nembed komo ambangkaan kuu wedmiwen.

¹⁰ Kwanekob, ne kuu kuye nimakarub korem yaa arud wandundekori, kwane yedmaan, ‘Yi inamen kuu aron korem kimyenmo winimaib, kwane, ne dobiri kerekmen yaa ma kaadkerindo.’ andaan.

¹¹ Kowe, neka norin wandeni amob weng ongmeni yedmaan, ‘Yi kuu ne yiidkimbon aom awunaibban.’ andaan.” andoon.

¹² Angkodmia, korobe kaadkerime, yiyib kuyaa karub mim kuu ambarakmiyiyib kerene niindem aom anam andindo kumbed wad doreen ye God yaa angkurom korokbenaan andid.

¹³ Kumban kibikbed wene yimin wandaneen yaron kuu derekmana kowe, aron korem neman kube ongkanoon ongkanoon kamime. Kwamaniib kumbed amarakmi ye birandimbed yiib niindem aom kebendaanban.

¹⁴ Nub kuu ibduruk Keresu ye dowad kerebkarawiibban arudkonomo doburuwen kwane kangdommo dobaranuuwe yimin wandanuun kuu, Keresu yoom ibmo dobaranuub.

¹⁵ Anuk yedmoon areb kwane,
 “Kibikee ye weng wengambiribka,
 yiib niindem aom kamkono keraib,
 yiib wabkad kere bon keriwen areb ikakman keraib.” andoon.

¹⁶ Kane awene yi kuu wengamberekorib wabkad kere bon keriwen? Yi kuu Mosesbed Idyip aombed bin angkadoroondan korem kui!

¹⁷ Kwane, weeb 40yiib kuu kane awene yaa Godbed norin keendoon? Yi kuu ambarakmiwendan, amboon angka dukniwen kui!

¹⁸ Kwane, kane awene yaa Godbed ye yiidkimbon aom awunaibban ande amob ongmoon? Yi kuu wengamberedandiwendan kui!

¹⁹ Kowe, nub wedmuub kuu yi kuu awunindeban, amborom kuu yi kuu anam andindo kowe.

4

Anam Andiwendan Yi Yiidki Yeman

¹ Kwanikob, kibikee God ye yiidkimbon aom aomni yeman ye weng kunduk kuu kwane angkeen kebenindo kowe, nub kuyaom kuu karub maa Godbed wengyunde yiminban

andaneene yiidkimbon kuyaom aomnaanban kuyaa korobe kaadkerem.

² Kedi, nub kangkon weng amun kuu yi yaa daandiwen areb kumbed nub yaa daandiwen, kumban yi yaa ma awandindo, amborom kuu yi kuu weng amun wengambiriwen kumban anam andindo kowe.

³ Kumban, nub nubkaad, nub kane kane anam anduwen kuu awunanuub ye yiidkimbon kuu angkeen, amborom kuu Godbed yedmoon kwane, “Ne kuu norin wande amob weng ongme yedmaan kuu,
‘Yi kuu ne yiidkimbon aom kuu awunaibban.’
andaan.” andoon.

Kuned, ye deme kuu yimin yiri kumkam korem ongmenaboon yaambéd kwane dowan keroon.

⁴ God Ye Weng aom buk maa yaambéd yembed aron ed ari ye weng dakmoon, “Aron ed ari kuu God kuu deme korem dowan kerekore yiidkoon.” andoon.

⁵ Kwane anuk ke yedmoon kei, “Yi kuu ne yiidkimbon aom kuu awunaibban.” andoon.

⁶ Nimakarub yena kuyaom yiidkimbon aom awuni yeman kuu kwane angkeen, kebenindo. Kwane, kane kane anukbed weng amun yi yaa daandiwe wengambiriwen kumban wunesadmiwen, yi kuu kuyaom awunindo.

⁷ Kwanikob, aron doboob kwane wene amaanbed Godbed aron mim kine kowoon, kuu kibikee ande yedmoon kowe, kwane Dewid yaambéd anuk ke yedmoon kei,
“Kibikee, ye weng wengambiribka,
yiib niindem aom kamkono keraib.” andoon.

⁸ Kedi, Yosuambed yiidkimbon kondoon karen kuu, God kuu amaan ari aron maa yeman kuu kwane dakmindo karen.

⁹ Kuyaa andoon kumbed, kwane God ye nimakarub kuu Godbed yiidkoon areb yiidkaniib,

¹⁰ amborom kuu kane kanembed God ye yiidkimbon aom aomnaniib kuu Godbed ye deme yaa kuu koronde yiidkoon areb, kwane yi deme yaa koronde yiidkaniib kowe.

¹¹ Kwani kowe, nub kangkon nubkareb kiwaan korem yaambéd ninabenub yiidkimbon aom awunem. Kwananuub kumbed karub maa kanembed yi wunesadmi kara ye yoman yaa wenene yi koob kandene kombaraanban.

¹² Kedi, God ye weng kuu wad dore yiminmo ambangkembirimaan. Ye weng kuu kerewang ered ayoob ye arud arebban, arud anam kai kowe, nare awune wene wadkeriyiib kingkiniib nadme andokbe kono inoon yaayiib kono ambodiib nadme andokbe kwane nimakarub yi niindem aom meenyiib inameniib kuu wengyundi-maan.

¹³ God ye indob ari kuu kumkam korem ongmenaboon kuu komombéd ma biknindo. Ye yaambéd nub komarewa doboruwen kuu dakmanuub ye God ye indob ari kuu inamena meeniya kumkam korem kuu dianmo kwane dange weneen.

Yesu Kuu God Dore Nimakarub Dore Wedyiri Ye Karub Darewoob Arimbed

¹⁴ Kwani kowe, God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub darewoob arimbed Ewen ari daanoon kuu nub dowad doreen, ye kuu Yesu

God ye Mingki kui. Kowe, nubbed anam anduwen yaambéd anam ande dakmuub kuu yobdoodmo awinem.

¹⁵ Kedi, nub korok darewoob kuu nub dohiri inamen awine kandi kuu aromkonomban kuyaa kuu yone ibmo kere mimyob keende awandi yiminmo ye karub. Ye yaa kuu nub yaa areb kiwaan korem yaambéd ambarakmok ande biranande kamoon kumban, ye kuu ma ambarakmino.

¹⁶ Kwani kowe, nub kuu kabamoon kondoon ye mimyob dowaken ye God dibere oonimbon ari dibeen yaa kuu kerebkarawiibban arudkonomo wene nandem. Kwananuub kumbed dabab menebaneen kuu nub yaa awandi dowad mimyob keende kakman are nonondandi kandenub, kabamoon kondoon ye mimyob dowaken wedmanuub.

5

¹ God dore Yuudan dore wedyiri dohiridan yi korok darewoob arimbed yi korem kuu karub kuyaombéd kine benekorib, God dore nimakarub dore wedyiri dohiri ye deme kuu kiniwenmanbed awinimaan, nimakarub yi munob bangkaniyiib yi ambarakmi ye dowad dingkan aye nengke agedmo kere baeb bangkaniyiib yeman kii.

² Ye kuu kane kane nonoon kerenib kimyen weniibdan yaa kuu nangkemmo awandaneen kuu yimin, amborom kuu ye kangkon ye dohiri inamen awine kandi kuu aromkonomban kerimaan kowe.

³ Kekee kwanikob, ye kangkon ye ambarakmi dowad kuu dingkan aye nengke agedmo kere

baeb konimaan, nimakarub yi ambarakmi dowadmomban.

⁴ Karub kanembed yekareb aningko darewoob arimbed ye deme kee ma kandaanban, Eeron yoom yawoya yoom yaa Godbed baande kinoon kwane keraneenkob kandaneen.

⁵ Kowe, Keresu kangkon yekareb nambiri kande God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub darewoob arimbed kerindo, Godbed ye yaa yedmenoon,

“Eb kuu ne Dana,
kibikee ne kuu eb Ambe keraan kii.” andoon.

⁶ Kwane, Godbed ye weng maaaa yedmoon kuu,

“Eb kuu Melkisedekbed God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub keroon areb kwane God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub aron korem dowad kerewen kii.” andoon.

⁷ Yesu okad yiri doboroon yaron kuu yembed naawonmo ameng kamiyib inok wiyiib kamoon kumbed kurikuriyib kaamoniyib kuu bangkanoon, ayiwed bobnimbon yaa burudande nendaneen kuu yimin ye God yaa. Kwane, Godbed ye weng wengamboroon, amborom kuu Yesu kuu yekareb kankubune aningko kankooniyib God ye dowaken yaambad doberembirimaan.

⁸ Ye kuu God ye Dana kumban, durud yewed kandoon kuyaambad wengambere awini kandi ye inamen yekadkeroon.

⁹ Kwane, ye kuu demkoronmo keroon kowe, ye yaa wengambere awine kandidan korem yi bobni

yaa kuu burudande bindi ye ambokab keroon, aron korem yeman.

¹⁰ Kwane, ye kuu Melkisedekbed God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub keroon areb Godbed ye dore nimakarub dore wedyiri dobiridan yi korok darewoob arimbed kine nenkwoon.

God Yaa Koronde Ika Wini Yaa Kuu Kaadkerime

¹¹ Nub kuu weng keyaa kee yemoon dakmi yeman, kumban yiib yaa ambobandanuub kuu yobdood, amborom kuu yiib kuu emambed kaadkerimaib kowe.

¹² Kedi, kibik aron kee yiib kuu God ye weng kedmengkandidan keru yeman kuned, anam kuu yiib yaa kuu God ye weng yaambbed ibduruk kedmengkandimaib ye weng kuu karub maambbed ika korem kedmengkandaneen kumbbed yimin. Yiib kuu animan kamkonomban muk ambodbed animaib ye dana areb keruwen kii!

¹³ Kane kanembed muk ambod yaamo aniib kuu yi kuu dana monob areb keruwen kowe, yi kuu yorokmo dobiri ye inamen yaa kuu korobe kaadkerindo.

¹⁴ Kumban animan kamkono kuu kaine amniwendan yiman, yi kuu kedmengkandi kuyaambbed korondiyiibban kwane ambangki-maib kowe, amun yaambbed andokbe arewa kuna kuu yikaadkeruwen.

6

¹⁻² Kwani kowe, nub kuu Godbed Kinoona Monoonman Keresu ye weng dana yaa areb kedmengkandembiri yaa kuu koronde kaine amne

aamkono areb kerem. Ibduruk kedmengkandi-maib kee, bobni ye kiwaan ye ambangki yaa amonombi ye wengiib God yaa anam andi ye wengiib baptais kerundi ye kedmengkandiyiib korok ari dingki kowi ye wengiib bobni yirimbed dembi ye wengiib aron korem ye dabab koni dowad wengyundi ye wengiib kuu ika daandi yemanban, yiibkaadkeriwen kowe, kuristen in-amen kaine amni ye weng kedmengkande aw-inem.

³ Kwane, Godbed kwamime andoka kwamem.

⁴⁻⁶ Kane kane ibduruk anam andiwe yi inamen nandoone, Ewen aombed munob kondi yeman wedme amun andiwe, Kingkin Karadmombed ibnendoone, God ye weng wedme amun andenib, God ye oonimbon menuun ye aromkono wedme amun andiib kuu, yi kuu yi anam andi yaa koronde ika wananiib kuu, ikakman amonombe God yaa minindeban keraniib. Amborom kuu ika mananiib kuu yikareb yi dowad God ye Mingki ika at ming arimbed ayenib dian angkambed karak konaniib kowe, ika mini kuu yiminban.

⁷ Kedi, kuruweng kei, okad kuu am menebi-maunkob animamenudned yongbon kuu idiib kere wanaankob yongbon yarian wimaib kuu okad kuu God ye amun kerundi kuu kandimaun.

⁸ Kumban okad ari yik kawiiib kab arewamoyiib dembimaan kuu arewa kowe, God ye butun kondandameen aom dorenu yeenbon kuu amotbed denanuun kii.

⁹ Angkodomia, nub kuu kee kwamune dakmuub kuned, yiib kuu kwamunemban ande meene kangdommo awinuwen. Kwane, yiib kuu amun

kerundi arimbed kandaniib, kukuu bobni yaa burudande bindi ye kerekmen yeman.

¹⁰ God kuu yorokmo, yiib kuu ye nimaya karuwa yaa anukiib kibikiib awandembirimaib kumbed, ye deme awine ye yaa mimyob dowaken keenimaib kuu nonondandaanban.

¹¹ Nub dowaken yiib mimim kuu korondiyiiban ye inamen kee korokbiib kuu, kwane awinibko wene yeenbon aron ari keruk. Kuu yiibbed anam kwananeen ande meedmi kuu kangdommo kerok andi dowad.

¹² Nub dowakenban yiib kuu kurabidan areb keru kuu, kumban kane kane God yaa anam ande yodbiriban iwarimbed dobirimaib kumbed weng kunduk yedme kowoon ye yumbon kuu kandiwendan yaa kuu yiib kuu kumunkingime.

God Ye Weng Kunduk Kuu Anam Kwananeen Kumbedmo

¹³ Kwane, Godbed Abraham yaa weng kunduk ongme konoon kuu, karub maambéd God yaa ma burudandindo kowe, yekareb ye aningko yaambéd kowene

¹⁴ yedmoon, “Anamaa, nembed amun kerubdeni eb awoya yemoon bangkabdaniin.” andoon.

¹⁵ Kwane, Abraham kuu yodbiriban iwarimbed doberékore, ye yaa yedme kowoon yeman kuu boon.

¹⁶ Karub kuu karub maa aningko darewoob yaambéd yedme kowimaib, yikareb yimerenban. Amob weng ongmimaib kuu komo dakmiwen kuu anam ande korokbekore wengbiri korem kebeni yeman.

¹⁷ Godbed weng kunduk ye yumbon kandaniib-dan yaa kuu, ye inamen amonombindeban ande dianmo korokbi dowad weng kee awinime ande amob wengbed ongmoon.

¹⁸ Kuye amonombindeban ye weng ayoob ongmoon kuyaom kuu God kuu dudi kuu yimiban kowe, weng ayoob ongmoon kumbed, nub weng kunduk kondoon awini dowad God yaa kirokmonuwendan kuu, kubi darewoob kere nindem aom aromnime anded.

¹⁹ Weng kunduk kondoon kee nub awinuwen kowe, nub kingkin yaa yobdoodmo awine angkumonimaan. Kwane, kuye weng kunduk kuu nub dowad kurikuri boyambib darewoob ye ambongkodem kebeni ye dabua burudande awune God ye kerebiri yaa wonoon.

²⁰ Kuyaa kuu Yesumbed yedin nub dowad aomnoon. Ye kuu Melkisedekbed God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub keroon areb kwane God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub darewoob arimbed aron korem yeman kerekore aomnoon.

7

Melkisedek

¹ Melkisedek kee kambong Salem ye king, ye kuu Korem Burudandoon Arimbed Ye God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub. Kwane, Abraham kuu king yena yaa nangbe burudandekore ika meneen kuu, Melkisedekbed durunene amun kerunoone,

² Abrahambed king yaambed yiribman nangbe boon korem kuu andokbe wenore

angko angkoyiib kere mim kuu Melkisedek yaa bangkanoon. Ibduruk kuu Melkisedek yaningko ye id kuu “yorokmo ye king”. Kwane angkon “Salem ye king” ye id kuu “yewenub ye king”.

³ God Ye Weng aom kuu awodki awaan ye wengiibban, yawoya awene ye wengiibban, andowoon yaron o wadkeri yimin wandoon ye wengiibban kowe, God ye Mingki areb kwane Melkisedek kuu God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub keroon kuu aron korem doberembaraneen.

⁴ No meenime, yaningko kuu darewoob arimbed. Nuwambokab Abrahambed nangbe boon ye yiribman kuu andokbe wenore angko angkoyiib kere mim kuu Melkisedek yaa bangkanoon, yiribman miin amun yaamo bangkanoon.

⁵ Kedi, Moses ye amobbed yedmoon kuu Livai ye awoya ari kuyaom kuu kane kane God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan keriwen kumbed Yuudan yaambbed andokbe wenore angko angkoyiib kere mim bangkandi yeman kuu bime andoon kowe kwanimaib. God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan kuu Yuudan yikanmo, angkon Yuudan kuu Abraham ye awoya ari kuned God dore Yuudan dore wedyiri dobiridanbed yi yaambbed kwamune bimaib.

⁶ Kumban Melkisedek kee ye kuu Livai ye awoyamban, kuned Abraham yaambbed andokbe wenore angko angkoyiib kere mim kuu bekore, weng kunduk kandoon ye karub Abraham yaa amun kerunoon.

⁷ Kwane, anam kuu yirimbed ye karub kuu

darewoob arimbed ye karubbed amun keruni yeman.

⁸ Kuye dowad aom mim angkara kuu, yiribman andokbe wenore angko angkoyiib kere mim kuu duknidan, Livai ye awoyambed Yuudan yaambbed bimaib kumban, kuye dowad aom angkara kuu, wad doreen ande korokboon ye karub Melkisedekbed Abraham yaambbed yiribman boon.

⁹ Kwane mimbed yedmaneen kuu, yiribman andokbe wenore angko angkoyiib kere mim bi ye karub Livai kuu, Abraham yaambbed andokbe wenore angko angkoyiib kere mim kuu Melkisedek yaa konoon kii andaneen.

¹⁰ Amborom kuu Melkisedekbed Abraham yaa durunenoone Abrahambed Melkisedek yaa bangkanoon kuu Livai kuu Abraham ye yob kowe, Melkisedek yaa bangkanemoon areb keroon.

Yesu Kuu Melkisedek Areb

¹¹ Kwane, Livaidanbed God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan keriwen ambokab arimbed Godbed amob kuu nimakarub yaa kondoon. Kumban Livaidanbed God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan kere ooniwen yaambbed yiminmo keru kuu de nandiwen karen, komoyiibkob kuyaa kuu Godbed ye dore nimakarub dore wedyiri dohiri ye karub maaaa Eeron arebban Melkisedek areb kuu mananeen andoon?

¹² Kwane, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan kurin kuu ben angka nongkobe God dore nimakarub dore wedyiri dobiridan yeweb ben aom nongkobaneen kuu, Moses ye amob yaa

kuyaa kangkon koronde yeka maaaa keraneen kumbedmo yimin.

¹³ Weng kee dakmeen ye karub kuu amyenimbon maaaa, Livaimanban. Kwane, ye amyenimbondan ye karub maa kuu God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi deme ma ambangkimokban.

¹⁴ Kukuu dianmo, nub Yariman kuu Yuda ye ambokab yaambéd doroon, amyenimbon kuyaambéd kowe dakmoon kuu Moses kuu God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi weng aweneyiib ma dakmindó.

¹⁵ Kwane, God dore nimakarub dore wedyiri dohiri ye karub maaaa Melkisedek areb monoon kuu Yesu kowe, nubbed komo dakmuub kuu korem dianmo keroon.

¹⁶ Ye kuu God dore nimakarub dore wedyiri dohiri ye karub keroon kuu Livaidan yiman ye amob ambokab arimbedban, monmarindeban ye wadkeri ye aromkono ye ambokab arimbed God dore nimakarub dore wedyiri dohiri ye karub keroon.

¹⁷ God Ye Wengbed dianmo yedmoon kuu,

“Eb kuu Melkisedek areb,

God dore nimakarub dore wedyiri dohiri ye karub aron korem dowad kerewen kii.” andoon.

¹⁸ Livai yawoya yaambéd God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan keri ye amob kurin anuk kuu kan angka kowoon, amborom kuu aromkonoyiibban kere ambangkimokban kowe.

¹⁹ Kedi, Moses ye amob kuu komo komo ben demkoronmo ma ongmindó. Kwane, kuye amob burudandoon arimbed keroon ye inamen kuu,

nub yaa kondoone amaan ari anam kwananeen ande meedmuub kumbed God ye dia munuub kii.

²⁰ Kwane, Yesu kuu God dore nimakarub dore wedyiri dohiri ye karub keroon kuu wiim aangki wengiib ongmoon kii. Karub yena kuu wiim aangki weng maayiibbanbed God dore Yuudan dore wedyiri dohiridan keriwen

²¹ kumban, Godbed ye yaa yedmoon,
 “Yariman kuu wiim aangkekore,
 ye inamen ongmoon kuu amonombindeban
 keroon kuu,
 eb kuu God dore nimakarub dore wedyiri dohiri
 ye karub aron korem dowad kerewen kii.”
 andoon.

Kwanandoon kumbed Yesu kuu God dore nimakarub dore wedyiri dohiri ye karub keroon.

²² Wiim aangke weng kee ongmoon kowe, Yesu kuu nub dore ye dore amob weng ongmoon kuu, Yuudan dore God dore amob weng kurin ongmoon kuyaa burudandoone, Yesu kuu keye amob weng keyaa yiminmo awini ye karub keroon.

²³ Kurin ye amob kuye dowad kuu God dore Yuudan dore wedyiri dohiridan yemoon keriwen, amborom kuu kwane God dore Yuudan dore wedyiri dohiridan yi deme ambangke doberembiri yeman kumban bobnimbed kebendimo kamoon.

²⁴ Kumban Yesu kuu aron korem doreen kowe, yembed God dore nimakarub dore wedyiri dohiri ye karub kere aron korem dowad oonoon, dowan kerindeban.

²⁵ Kwanikob, kane kane ye yaambbed God yaa mananiib kuu, yembed yi kumundinmo kuu

bobni yaa burudande bindaneen kuu yimin, amborom kuu ye kuu aron korem doberemberene God yaa yi awandi dowad dakmembaraneen kowe.

²⁶ Nub dowad God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub darewoob arimbed kwamune kuu yimin. Ye kuu karadmo ye karub, ambarakmoon kii ande kadwonimokban ye karub, ambarakmiyiibbanman, ambarakmidan yaambbed nen angka kowoonman, Ewen ari nen burudandoon ye karub, kui.

²⁷ God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok darewoob arimbeddan yena kuu kekamune areb, yi kuu aron mimim arimbed dingkan aye nengke agedmo kere baeb konimaib, ibduruk kuu yikareb yi ambarakmi dowadiib angkon yoman nimakarub yi ambarakmi dowadiib. Kumban Yesu kuu kwamunemban, yembed yekareb ye idbed dingkan aye nengke agedmo kere baeb konemmoon areb keroon kumbed, korem yi ambarakmi dowad mimo ambangkoon aron korem yeman.

²⁸ Kedi, Moses ye amob yaambbed God dore Yuudan dore wedyiri dobiri ye karub darewoob arimbed kerok ande kine nendiiwe kerimaibdan kuu aromkonoyiibban, yi kuu karubmo kowe. Kumban Moses ye amob ye yoman aron maa arimbed wiim aangki weng monoon kumbed Mingki kine kowoon, ye kuu Godbed ongmoone aron korem yeman yiminmo keroon.

8

Amob Yeeb Yaambbed God Dore Nimakarub Dore

Wedyiri Dobiri Ye Karub Darewoob Arimbed Kuu Yesu

¹ Nubbed ke meene dakmuub ye id kuu kei, nub kuu kwamune ye God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub darewoowiib, ye kuu Ewen aom nambiri darewoowiib, ye God ye ooni ye dibirimbom ye wiwi angkambed aromkono kandimbom ari diberekore,

² karubbed ongmino Yarimanbed Ewen arimbed ongmoon ye kurikuri ambib anam niindem aom kuu yembed God ye deme ambangkimaan.

³ God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok dareb dareb arimbed kuu Godbed kine kowimaan mimim kuu munob koni yemaniib dingkan aye nengke agedmo kere baeb koni yemaniib kuu bangkani dowad. Kwane, kee kine kowoonman ye kangkon bangkani yemaniib kumbed yimin.

⁴ Yesu kuu okad arimbed karen kuu, ye kuu God dore Yuudan dore wedyiri dobiri ye karub kerindo karen, amborom kuu karub yena kuu God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan kerenib Moses ye amob yaambed munob koni yeman bangkanimaib kowe.

⁵ Yi kuu Ewen aombed kurikuri ambib kwane kuye kuru arebmo yenambed okad yirimbed yenbiwen kuye niindem aombed ambangkimaib. Kwamune areb kuu Mosesbed kurikuri kombon yenbande kamoon kuu ye yaa ongakane yedmoon, “Kaadkere, aangko arimbed komarewa korokbebdoon ye kumkam korem kuu kwane arebmo ongme.” andoon.

⁶ Kumban Godbed ye weng kunduk Yesu ye dowad ongmenaboon kuu arimbed, Yuudan yi dowad weng kunduk ongmenaboon arebban. Kwane, kuye weng kunduk Yesu ye dowad ongmenaboon kumbed Yesumbed God dore nub dore amob weng ongmoon kuu arimbed, kurin God dore Yuudan dore amob weng ongmoon arebban. Kwamune areb, Yesumbed God ye deme kandoon kuu arimbed, God dore Yuudan dore wedyiri do-biridan yi deme arebban.

⁷ Kedi, God dore Yuudan dore amob weng ongmiwen kuu yiminmo keroon karen kuu, amob weng yeeb ongmi dowad kereknindo karen.

⁸ Kumban God kuu Yuudan yi ambarakmi wedmekore yedmoon,
“Yarimanbed yedmoon,

‘Kedi, aron kuu menuun kii,
Israeldaniib Yudadaniib yaa amob weng yeeb ongmaniin.

⁹ Nembed yi awoya anuk yiri Idyip aombed dingki yaambed awinde ben kinbanmo angkanaan yaron kuu,

yi yaa amob weng ongmaan kwane areb keraanban,

amborom kuu yi kuu ne amob weng ongmaan kuyaom kuu ongme awinindo, korondiwen kowe,

ne kuu yi yaa angkurom korokbendaan.’”
andoon.

¹⁰ “Yarimanbed yedmoon, ‘Kuyaron dowan keranuun arimbed nembed Israeldan yaa ongmaniin keye amob weng kei.

Nembed yi inamen aom kuu ne amowamowiib
nongkobeni,

yi niindem aom wongkaniin.

Ne kuu yi God keraniine,

yi kuu ne karuwa nimaya keraniib.

¹¹ Kuyaron kuu karub kuu ye dia doreenman yaa
o

karub maa kuu ye aarok yaa kuu

“Yariman yaa kunum kere kaadkerime.” ande
kedmengkanaanban,

amborom kuu yi aningkoyiibbandanbed kwane
wene aningkoyiibdan,

yi korem kuu ne kuu yikaadkeraniib kowe.

¹² Nembed yi miin arewa ambangkembiri kuu
areni,

yi ambarakmi kuu ika ma meenainban kowe
ne kuu yikaadkeraniib kii.’ ” andoon.

¹³ Amob weng kee “amob yeeb” andoon
kuu yembed ibduruk ye amob weng kuu
ongme ambangkindeban yeman keroon, kwane
ambangkindeban kere korobnoon yeman kee
aron doboobban ari kuu dowan keraneen.

9

Amob Weng Kurin Ongmoon Ye Kurikuri Kerek- men

¹ Amob weng ibduruk ongmoon kuu kurikuri ye
amowamowiib okad arimbed kurikuri ambiwiib.

² Kuye dowad kuu kombon yenbiwen. Wad-
nari ibduruk aom kuu nambiri ye dobirimboniib
arakiib God ye kerebiri arimbed kowi ye omiib
kui. Kuyaom kuu Yumbon Karadmo andimaib.

³ Ambongkodem yaa kebeniwen ye dabua maa burudande anuk wadnari maaaa aom kuu Yumbon Miin Karadmo Anam andimaib.

⁴ Kuyaom kuu baeb amun koni yeman goldbed ongmiwen ye arakiib God ye amob weng ongmoon ye boks karadmo goldbed yone kebeniweniib kuu dangoon. Boks kuyaom dangoon kuu om mena kambungkoon ye kontenaa goldbed ongmiweniib Eeron ye yonamad mim bire at biid kerooniib bot yaambed amob weng wongkoon ye bot dabkonombonmoyiib kuu dangoon.

⁵ Boks ari kwari kuu God ye nambiri korokbi ye engyu areb buraawiib kuruwak ayoob ongmiwen kuu yi kubunbon aombed angkeen kuu ambarakmi yaa mimyob keende kakman are nonondandi ye yumbon. Kumban kibikee yiribman keye dowad kee andangkenabe ye id kuu kwane kii andaubban, kuye dowad wongki ye yumboniibban kowe.

⁶ Kwane, kumkam korem kee kekamune nekdanabe ongmekorib, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan kuu wadnari bunangka kuyaombed aron korem awune yeedere kamemberenib yi deme kuu kwane ambangkembirimaib.

⁷ Kumban wadnari niindem aom kuu God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok darewoob arimbed yembedmo awunimaan, kwane weeb mimoyaom kuu mimo kerimaan. Kwane umkaniibbed awunimaan, yeka ye ambarakmi dowadiib nimakarub amob yaa yi nonoon kumbed ambarakmiwen ye dowadiib kakman arok ande umkan engkeremabmo

kiradme bunabimaan.

⁸ Kwane, Kingkin Karadmombed keyaambed kwane korokbendoon kuu, anukbed Yumbon Miin Karadmo Anam aom nimakarub yi awuni ye kiwaan kuu nandindo, ibduruk ari ye kurikuri kombon kuu kwane doruunmo, kumban kibikee nandoon.

⁹ Kekee kibik aron yaa ye kuruweng kumbed korokboon kuu munob bangkani yemaniib dingkan aye nengke agedmo kere baeb koni yemaniib kuu kurikuri kamiibdan yi meeni dobiri inamen kiwaan are yorokmo ongmindeban.

¹⁰ Amowamob kee animan ani yemaniib ok ani yemaniib kurikuri dowad dingki ogenabi yemaniib kumbedmo. Kukuu kad angka yemanmo, kuu awinime andoon kwane wene yeeb ongmi yaron keranuun.

Yesu Ye Umkanbed Amob Yeeb Ongmoon Ye Aromkono

¹¹ Kwane, Keresu kuu amun kerundi yeman kee dangoon kuye God dore nimakarub dore wedyiri dobiri ye karub darewoob arimbed kumbed monoon kuu, okad kirimbed ongmiwen ye kurikuri boyambib darewoob arebban, aningko darewoob arimbediib demkoronmoyiib ye kurikuri ambiwoom awunoon. Kukuu karubbed ongmiwen yemanban, kukuu kumkam ongmenaboona yaambédan kui.

¹² Ye kuu naningkodiib buromakau manayiib yi umkan yaambéd awunindo, yeka ye umkan yaambéd nub bidde aron korem yiminmo keru ye kiwaan ongme kore Yumbon Miin Karadmo Anam aom aron korem yeman mimo awunoon.

13 Naningkodiib buromakau ambiyiib yi umkaniib buromakau yingki ingkod ye agediib kuu kongamki yamob domabangkiwendan yaa engkeremabmo kiradme bunabimaib, karadmo kere God ye deme awini dowad. Kumban kwanimaib kuu ambarakmi are yimin keru kuu kad angka yemanmo.

14 Kumban aromkono amaan arimbed yeman kuu Keresu ye umkan, ye kuu aron korem ye Kingkin Karadmo yaambbed ambarakmoon kii ande kadwonimokban kere, yembbed yekareb God yaa munob koni yeman areb konoon kumbed, bobni ye kiwaan ye ambangki arewa nubbed ambangkuwen kuu, ye umkanbed araneen, nub meeni dobiri inamen kiwaan yaa. Kowe, nub kuu wad doreen ye God ye deme awini ye kiwaan ari ben nongkobaneen.

15 Keresu bobnoon kuu ibduruk ye amob weng yaambbed ambarakmiwendan kuu ambarakmi ye wii aom doriib kuu ben angkani dowad bidoon. Kwane kuyaambbed kane kane baandoondan kuu weng kunduk yedme kowoon ye yumbon aron korem angkimbaraneen kuu kandaniib kii. Keye dowad kumbed Keresu kuu amob weng yeeb yaa wedyiri dobiri ye karub keroon.

16 Kwane, karub kane kuu bobnaniin ye yoman kwanime andi ye amob weng ongmaneen kuu amaan bobnaneen kuu, korok korokbed wedmenekorib ee anam bobnoon kii andaniib kumbed bobnoon ye karub ye amob weng ongmoon kuu kwananiib kuu yimin.

17 Amborom kuu kwamune ye amob weng kuu ongmoon ye karub bobnaneen kumbed amob

weng awinaniib, wad doreen kuu yi kuu awinimokban kowe.

¹⁸ Kekee kwanekob, ibduruk ye amob weng Yudan kandiwen kuu dingkan yaniwe duknaniwe dingkan yi umkaniibbed engkerekmakmo kiradme bunabe amob weng andowe awiniwen.

¹⁹ Kedi, Mosesbed amob weng korem nimakarub korem yaa daandekore, buromakau mana yi umkaniib naningkod ambi yi umkaniib okiib daboknene sibi kimi dodmo ongmawen kuyiib at isop nondongiibbed buk bedmiweniib nimakaruwiib yaa engkeremabmo kiradme bunabende

²⁰ yedmoon, “Umkan kekee Godbed amob weng ongmoon yeman. Amob weng kee yembed awinime.” andoon.

²¹ Kwanoon areb kwane, umkanbed kurikuri komboniib kurikuri kerimaib ye yiribman koremiib yaa engkeremabmo kiradme bunaboon.

²² Anam kuu Moses ye amobbed yedmoon kuu kumkam korem areb kuu umkanbed aari yeman, God yindob arimbed. Kwane, umkan kubuderebokban keraneen kuu ambarakmi kuyaa kuu are nonondandiyiibban keraneen kii.

²³ Kwane, Ewen aom dangoon ye kumkam kwamune areb okad kirimbed ongmawen kuu keye dingkan yi umkanbed ariwen kumbedmo yimin. Kumban, Ewen aom dangoon ye kumkam kuu keye dingkan yi umkanbed aari yemanban, keye dingkan burudande arimbed keroon yeman kumbed yimin.

²⁴ Kedi, Keresu kuu Ewen aom kurikuri ambib anam ye kuru karubbed ongmawen ye kombon

niindem aombed aomnindo, anam kuu ye kuu Ewen aom aomnoon, nub awandi yeman God ye kerebiri ari dohiri dowad.

²⁵ Kwane, ye kuu yekareb angkon ika ika ye umkanbed konimo kami dowad Ewen aom aomnindo. Okad kirimbed God dore Yuudan dore wedyiri dohiridan yi korok darewoob arimbed kuu weeb mimim kurikuri kombon aom Yumbon Miin Karadmo Anam aom aomnene yekareb ye umkanban dingkan yi umkanmo kan konimaib ye kerekmen yaambéd kuu Keresu kuu kwamune areb kerindo.

²⁶ Kwamune keroon karen kuu, kumkam ongmenaboon yaron yirimbed mene kibikee Keresu kuu kwane durud yewed yemoon ika ika kandoon karen. Kumban kibikee aron yeenbon kerandamuun yaambéd aron korem dowad mimo angkadere monoon kumbed ambarakmi ben kiradmi dowad yekareb ye umkanbed onduknoon.

²⁷ Kwane, karubbed mimo bobnekore wengyundi aari dohirimaan kwane areb,

²⁸ Keresu kuu nimakarub yemoon yi ambarakmi aari dowad ye umkan mimo onduknoon. Kwane, ye kuu angkon ika mananeen, ambarakmi aari dowadban, kane kane ye ande meedmiibdan kuu bobni yaa burudande bindi dowad.

10

Yesu Ye Umkan Mimo Onduknoon Kumbedmo Yimin

¹ Moses ye amob kuu kurumo, amun kerundi menebandameen kuyarebban. Kowe yi kuu amun kerundi anam yemanban. Keye dowad

dingkan aye nengke agedmo kere baeb koni yeman weeb mimim ika ika konimaib kuu, God ye dia kerem ande konimaibdan yaa demkoronmo ongmi yemanban.

² Kuku demkoronmo ongmi yeman keraneen kuu, yimbed God yaa koni kerekmen kuu korondaniib kii, amborom kuu yi kuu mimo keroon kumbed ambarakmi korem aroon karen kuu, yi ambarakmi dowad yaa ika karak ma bobnindo karen.

³ Kumban weeb mimim kuu dingkan aye nengke agedmo kere baeb konimaib kuu yi ambarakmi yaa ika meenimami yeman,

⁴ amborom kuu buromakau ambiyiib nangingkod ambiyiib yi umkanbed ambarakmi aari kuu korem yiminban kowe.

⁵ Kwanikob, Keresu okad yiri monoon kuu yembed God yaa yedmoon,

“Dingkan aye nengke agedmo kere baeb koni yemaniib
munob koni yemaniib kuu eb kuu ma
dowaken kere meenindo,
kumban ebbid ne id nekwe ongmewen.

⁶ Dingkan aye kumundin nengke agedmo kere baeb koni yemaniib
ambarakmi arok ande koni yemaniib kuu eb
kuu kubindo.

⁷ Kwane, nembed yedmaan, ‘O God, ne kuu kei,
ne dowad buk bedmiwen aom wongkoon kii,
ne manaan kuu eb dowaken yaambid ambangki
yeman.’ andaan.” andoon.

⁸ Yembed ibduruk yedmoon kuu, “dingkan aye nengke agedmo kere baeb koni yemaniib munob

koni yemaniib dingkan aye kumundin nengke agedmo kere baeb koni yemaniib ambarakmi arok ande koni yemaniib kuu eb kuu ma dowaken kere meenindo, kwane kuyaa kuu eb kuu ma kubindo.” andoon. Moses ye amobbed ongmendime ande yedmoon kuned.

⁹ Kwane yembed yoman yedmoon kuu, “Ne kuu kei, ne manaan kuu eb dowaken yaambéd ambangki yeman.” andoon. Yembed amob weng ayoob andi ongmi dowad ibduruk ye amob weng kuu kan angka kowoon.

¹⁰ Kuye dowaken ongmoon kumbed, dingkan aye nengke agedmo kere baeb konemoon areb, Yesu Keresu ye id kuu at ming arimbed aron korem yeman mimo ayiwe bobnoon yaambéd nub kuu ongmoone karadmo keruwen.

¹¹ Kwane, God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan korem kuu angke ware kurikuri deme ambangkembirimaib, angkon ika ika kwane dingkan aye nengke agedmo kere baeb konimo kamembirimaib, kumban kuyaa kumbed ambarakmi kuu ma arimokban, yiminban kowe.

¹² Kumban Yesumbed God dore nimakarub dore wedyiri dohiri ye karub kerekore munob koni yeman God yaa koni dowad ye umkan aron korem yeman mimo onduknekore ye kuu God ye dingki wiwi angkambéd diboroon.

¹³ Kwane, kuyaronbed ari kuu ye bondan kuu ben nongkoboka ye yon dodki yeman yiri keriwed ande meedmoon,

¹⁴ amborom kuu mimo umkan onduknoon kumbed kane kane ongmoona karadmo kere weniibdan kuu yembed ongmoone aron korem

yeman demkoronmo keriwen kowe.

¹⁵ Kwane, Kingkin Karadmo kangkon keye dowad nub yaa daande korokboon. Ibduruk yedmoon kuu,

¹⁶ “Yarimanbed yedmoon, ‘Kuyaronbed wene ari kuu
yi yoom amob weng ongmaniin kuu kei.

Nembed yi niindem aom ne amob nongkobeni
yi inamen aom wongkaniin.’ ” andoon.

¹⁷ Kwane ariyiib yedmoon kuu,
“Yi amarakmiyiib amowiibban ande
ambangkembiriyiib yaa kuu
angkon ika meenainban.” andoon.

¹⁸ Kwane, keye ambangki arewa kee are nonon-
dandoon kowe, kuyaa kuu angkon ika amarakmi
dowad dingkan aye nengke agedmo kere baeb
koni kuu korem dowan.

Kangdommo Doberembirime

¹⁹ Angkodmia, kwani kowe, nub kuu Yesu ye
umkan yaambad Yumbon Miin Karadmo Anam
aom kerebkarawiibban arudkonomo awuni kuu.

²⁰ kiwaan yeeb wadkeriyiib yaambad
ambongkodem yaa kebeniwen ye dabua kuu
nandoon. Kiwaan kee ye id kii.

²¹ Kwane, nub kuu God dore nimakarub dore
wedyiri dobiri ye karub darewoob arimbediib
God ye karuwa nimaya yaa oone doreen.

²² Id ayoob keye dowad kumbed nub kuu aa-
didmiyiibban ye inamenbed anam ande kere-
bkarawiibban arudkonomo kerenub God ye dia
menem, nub niindem aom kuu ye umkanbed
engkeremab kiradme bunaboon kumbed, am-
barakme karak kanduwen kuu nub meeni dobiri

inamen kiwaan yaa arekore, nub id kuu ok karad-mombed ogendoon kowe.

²³ Nub kuu amaan ari kwananeen andi yaa dakmuwen kuu yobdoodmo awinem, amborom kuu weng kunduk yedme kowoonman kuu ma korondaanban awinembaraneen kowe.

²⁴ Kwane, nub kuu komarewa kere neman daanoon daanoon kamenub wene mimyob dowakeniib amun amun kamenabiyiib yaa nandanuub kuyaa meenem.

²⁵ Nub kuu mimyamo kere daboknenwi kerekmen kuu korondaub, nimakarub yenambed korondiwen yi kerekmen kwane kandimban, kumban kwane neman kube ongkanoon kube ongkanoon kamem. Yesu yaron dia keruko wedmibka inamen kee darewoob kerime.

Kaadkerime, Ambarakmembaraib

²⁶ Kedi, nub kuu anam anam yaa nubkaad-keruwen kumbed ambarakma ande ambarakmi yaa kwane kamembaranuub kuu, God yaa kone ambarakmi ye kakman aari yeman mamaa wed-maubban, dowan,

²⁷ kumban wengyundiyyib God ye bondan kuu amot miin darewoobbed dene dowan keriyiib kuu nub yaa menebaneen ande une meedmanuub kii.

²⁸ Kanembed Moses ye amob yaa wunekaraane karub ayoob o ayoobmimbed anam kwanoon kii andimaib kuu, mimyob keendiyiibbanbed ayaiwe bobnimaan.

²⁹ Kumban, kibikee karub maa anam andoon kuned ambarakmembaraneen kuu God ye Mingki yaa kande ye yon dowood yeman kerunene,

amob weng ongmoon ye umkanbed karadmo kerunoon kuyaa kuu karadmo ye barangban ande wunekarene, mimyob dowaken kabamoon keenoon ye Kingkin yaa damangkananeen. Kowe, yiiibed meeniib kuu ye dabab kuu Moses ye amob wunekariwendan yi dabab burudande arimbed dabab komoyiib daboknaneen?

³⁰ “Amarakmi ye kakman koni kuu neman, nembed kuye dabab konaniin.” ande yedmoonman kuu nubkaad kuda. Kwane angkon yedmoon, “Yarimanbed ye karuwa nimaya yaa wengyundandaneen.” andoon kii.

³¹ Wad doreen ye God ye dingki ari kombiri kuu uniwon karakwon.

³² Yiib kuu anuk God ye weng monoone nambiri kandekorib dohiriwen yaron kuu ika meenime. Kuyaron kuu nangmi darewoob yiib yaa meneboon kuu yiib kuu kirokmonindo, durud yewed ye arinambo arimbed koromone dohiriwen.

³³ Aron yena kuu yiib kuu dian angkambed damangkandenib yenbandimaib, aron yena kuu yiib kuu nimakarub yena yiiwareb damangkande yenbandiwendan yaa koromoni dowad angkara dore angkara dore kamimaib.

³⁴ Yiib kuu wii aom nongkobiwendan kuyaa mimyob keendekorib, karub yenambed yiib yiribman ogoodmo kenambun biwen kuye dowad nangmindo kubimo dohiriwen, amborom kuu yiiibkaad, yiib kuu aron korem ye amun kerundi miin amuniib, ogoodmo biwen ye yiribman arebban, yiib dowad Ewen aom dangoon kowe.

³⁵ Kwani kowe, yiib kerebkarawiibban arudkonomo dohiri kerekmen kuu kankaaraib

kumbed kakman darewoob yiib yaa kondaneen kii.

³⁶ Yiib kuu kangdommo doberembirime. Kwananiib kumbed yiib kuu God ye dowaken yaambed ambangkekoriwed yembed yedme kowoon yeman kuu kandaniib.

³⁷ Kedi, God Ye Weng aombed yedmoon kuu, “Aron doboobban ari kuu, mananeenman kuu monokban keraanban, erebnarimban mananeen.

³⁸ Kumban ne yorokmodan kuu anam andi yaambed dobaraniib.

Kwane, yi kuu ne yaa koronde ika anuk wananiib kuu ne kuu yi yaa kubendainban.” andoon.

³⁹ Kumban yiiwa nuwa kuu koronde ika winiwe monmariwendan kwamune arebban, yiiwa nuwa kuu anam anduuwe bobni yaa burudande bindoondan kwamune kii.

11

Kurin Anuk Anam Andiwendan Yi Kerekmen Yaambed Dobirime

¹ Kedi, anam andi kuu amaan ari kwananeen ande meedmuub yaa kerebkarawiibban kangdommo meeni yeman, anam andi kuu nub ma wedmindo yeman yaa anam dangoon andi yeman.

² Keye anam andi kee kurin kurin yiri dobiriwendan awiniwen kumbed Godbed nimakarub amun ande daandoon.

³ Anam andi yaambed nubkaadkeruwen kuu, kumkam korem kuu God ye wengbed kwanok andoonkob kwane dembe wonoon. Kwani kowe,

wedmuub yeman kuu wedmindeban yeman kumbed ongmenaboon.

⁴ Anam andi yaambéd, Abel kuu dingkan aye nengke agedmo kere baeb koni yeman amun kuu God yaa konoon, Kein yeman konoon arebban. Kwane, Abel ye anam andi yaambéd, Godbed Abel ye koni yeman kuu amun andoon kowe, ye kuu Godbed yorokmo ye karub andunoon. Ye kuu bobnoon kuned, ye anam andimbed nub yaa kwane dakmeen.

⁵ Anam andi yaambéd Inok kuu okad kiri doboroon kumbed nen daanoon kowe, ye kuu bobni yaa kuu ma kaadkerindo. Kwane, ye kuu okad kiridan kee ma wedmenokban, amborom kuu ye kuu Godbed nenwonoon kowe. Kedi, nenwinindo yaron kuu, yembed komo kamoon kuu Godbed ye yaa kuboon.

⁶ Kwane, karub kane anam andiyiibban kumbed komo kamaneen kuu Godbed ye yaa kubaanban, korem yiminban, amborom kuu karub kane Godiib yaa manandameen kuu God kuu doreen andene kane kane God yaa nindorokiibbed onmidan kuu Godbed kakman amun kondaneen andodned yimin.

⁷ Noa yaron kuu dabab menebaneen ye weng okad kiridan korem yi koron kuu Noa yaa ongakane daanoone, anam andi yaambéd God yaningko kankoone ye weng awine kandene ye nimadana yoom bobni yaa burudande bindi dowad motod yenboon. Ye anam andi yaambéd okad kiridan korem yaa wengyunde arewadan andene anam andi yaambéd yumbon yorokmo keruni yeman kuu kandoon.

⁸ Abraham yaa kuu amaan ari dobiri yeman ye yumbon okad kuyaa wene ande baandoon kuu, anam andi yaambéd wengamberekore wonoon. Kwane kunaya weneen kuu yekaadban kuned kwane wonoon.

⁹ Anam andi yaambéd yedme kowoon ye okad yaa kuu ye ambibkinban norodman areb kerene kombon aombéd doboroon. Aisek yoom Yekob yoom kuu weng kunduk Abraham yaa yedme kowoon kuye kandidan kuned, yi kangkon kombon aombéd dobiriwen.

¹⁰ Abraham kuu kwamune doboroon, amborom kuu ye kuu amaan ari ye siti aromkonoyiib Godbed nekwane ongmaneen kuyaa ande meenmemboroon kowe.

¹¹ Abraham kuu kiomnoone Sera yu kangkon kurong kereen kumban, anam andi yaambéd Abraham kuu weng kunduk yedme kowoonman yaa kuu anam kwananeen ande meenoonkob ongmenoone awodki keroon.

¹² Kwanikob, karub mimo keyaambéd, ye kuu bobnemoon areb keroon kumban, awoya ari kuu ambid ari mindong yemoon kwane areb kere karamok kebed yaa kubuk yemoon kimingkindeban kwane areb keriwén.

¹³ Nimakarub korem kee kwane anam andi yaambéd doriib kumbéd dukniwen. Yi kuu weng kunduk yedme kowoon yeman kuu kandindo, yi kuu amaan angkambéd no wedmende wengmo wengambiriwen kumbéd kubiwen. Kwane, yika nub kuu okad yirimbed kuu noroddan kere oworan keruwen ande dakmiwen.

¹⁴ Weng kwamune dakmimaibdan kuu yi wengbed korokbimaan kuu yi ambibkin anam

ande kereknaib.

¹⁵ Kwane, yi kuu yi ambibkin domonde miniwēn kuyaa meeniwen karen kuu, ika wini kuu yimin keriwēn karen.

¹⁶ Kumban yi kuu koronde okad kiri ye ambibkin arebban amunmo ye ambibkin, Ewen kui, kuyaa meenmembiriwen. Kwanikob, God yaa yimbed yi God andi kuu ye kuu karakiibban, amborom kuu yembed yi dowad siti nekwe ongmoon kowe.

¹⁷⁻¹⁸ Kwane, Godbed Abraham ye komboon daroboan kuu, anam andi yaambēd Abraham kuu Aisek nende dingkan aye nengke agedmo kere baeb konemooan areb kerande kamooan. Anuk yiri kuu Godbed Abraham yaa weng kunduk yedme kowooan kuu “Eb dana mingki Aisekmo, ye yaambēd eb awoya ari ande kimingkaniib.” andoon kumban, ye dana mingki mim yembedmo kuu dingkan aye nengke agedmo kere baeb konimaib kwane areb kerok andoon.

¹⁹ Abraham kuu bobni yaa kuu Godbed nenkooni kuu yimin ande meenoon, kwane Aisek kuu bobni yaa nenkoonemooan areb ika demboone nendoon.

²⁰ Anam andi yaambēd Aisek kuu Yekob yoom Isau yoom amaan ari awine kande dobaraniib ye dowad amun kerundoon.

²¹ Anam andi yaambēd Yekob kuu kwane bobnandamene Yosef ye karub dana meed ayoob kuu amun kerundene, kwane ye yonamad arimbed angkumonene God yaningko kankoonoon.

²² Anam andi yaambēd Yosef kuu kwane ye yimin wandi yaron dia keruune, Israeldan Idyip

aombed yaro angkane wananiib kuye dowadiib ye bob kono be wini dowadiib kwane daandoon.

²³ Anam andi yaambéd Moses ye arian kuu ye wooneen kuu wood ayoobmim nen bikniwen, amborom kuu dana kuu manimanandeb wedmenekorib, kwane yi kuu Idyipdan yi kingbed Israeldan yi karub dana kuu dukni yeman ye weng ongmoon yaa une meenindo kowe.

²⁴ Anam andi yaambéd Moses kwane kaine amnoon kuu king Fero ye mungkan yu mingki andimami kuu ye dowakenban keroon.

²⁵ Yeka meenoon kuu God ye nimaya karuwa yoom durud yewed kandi yeman andekore, kad ye dowaken ye ambarakmi yaa aron dukmenmo awine kubembiri yaa kuu korondoon.

²⁶ Yeka meenoon kuu Idyip ye od darewoob ye yiribman yaa kuu korondeni Godbed Kinoone Mananeenman Keresu ye dowad durud yewed kandaniin kuu yimin andoon, amborom kuu ye yekaad kuu ye kakman Ewen ari angkeen kuu darewoob arimbed Idyip ye yiribman arebban kowe kandaniin andoon.

²⁷ Anam andi yaambéd Idyip kuu domondoon, king ye norin arud yaa meenindo, ye kuu kangdommo doberemboroon, amborom kuu ye kuu wedmenindeban ye God wedmenoon kowe.

²⁸ Anam andi yaambéd Burudandoon orokiib umkanbed engkeremab kiradme bunabiyiib kuu kwane awinoon, kwanoked wonob dana yebandi ye engyu kuu Israeldan yi wonob dana yaa kuu yenbandokban keriyeman.

²⁹ Anam andi yaambéd Israeldan kuu Karamok

Dodmo kuu okad kamkonombonmo areb dodkanmo yaniwen, kumban Idyipdan kuu mene kwanandamenib yimbedmo ok kubuniwen.

³⁰ Anam andi yaambéd Israeldan kuu siti Yeriko ye kuuk botbed wiriniwen kuu yi angkara dewenebe aron ediib keriiwe bot korem kuu kiroboon.

³¹ Anam andi yaambéd kiwaan ari ye wonong Rehab kuu wedme darobidan angkodmendeen kowe, God yaa wabkad keriwendan Israeldanbed yenbandiwen kuu yuyiib windo.

³² Kowe, weng ariyiib kwane dakmaniin dee? Ne kuu aron yiminban kowe, Gideoniib Barakiib Samsoniib Yeftayiib Dewidiib Samueliib profesidaniib yi dowad kuu dakmainban.

³³ Yi kuu anam andi yaambéd yena kuu king yena yi oonimbon yaa nangbe burudadmenib, yena kuu yorokmo wengyundenib, yena kuu weng kunduk yedme kowoon yeman kuu kandenib, yena kuu laiyan yi mongkodkono kebengkenib,

³⁴ yena kuu amot yumbu arewa kameen kuu kumungkenib, yena kuu kerewangbed yenbandi yaa kuu kombiri wenenib, yena kuu yi yaa aromkonoyiibban kerekmen kuu ongmoone aromkonoyiib kerenib, yena kuu nangbi dowad aromkonodan kerekorib oworan yi ana nangmidan yaa yenbanden winiwen.

³⁵ Nima kuu yi karubkim yoworiwen kuu anam andiwendanbed ben dembiuwe ika wadkeriwe nimambéd ika biwen. Anam andiwendan yena yaa kuu yenbande durud yewed kondimo kamiwe nub anam andi yaa korondaubban andi-

iwe kwane awingkiwen domondindo. Kwane kumbed bobni yaa ika dembi yeman arimbed kandi ye dowad.

³⁶ Anam andiwendan yena kuu emengkane damangke nong yikyikiibbed yenbandiwe, yena kuu seinbed yerengkanabe ben wii aom kambiriwen.

³⁷ Yena kuu botbed yiiwe, yena kuu wedyir-imbed nadmaiwe ayoob kerimo kamoon. Yena kuu kerewangbed yenbandiwe dukniwen. Yi kuu sibi kadiib naningkod kadiib kumbed ebkad areb kere awerenmo yarenib, yiribman aweneyi-ibban keriiwe, yi kuu yenambed yenbande mon-marenib, yiminban kerundiwen.

³⁸ Anam andiwendan kuu awerenmo amboon angka kere aangko yaa kere botdem aom kere okad yiri dem aom kere kamenmo yarebiwen. Yi kuu God ye indob ari kuu okad kiridan yaa kuu ibmo kumunkingkindeban keriwen, yi kuu arimbed kowe.

³⁹ Kekee yi kuu anam andiwen kowe Godbed nimakarub amun andoon, kuned komo yedme kowoon yeman kuu maandindo, mokaid,

⁴⁰ amborom kuu Godbed nub dowad inamen amun arimbed ongmoon kowe, yi kuu nub kuristendan yoom ibmo daboknaniib kumbed Godbed yiya nuwa ben demkoronmo ongmaneen.

12

Yesu Areb Kere Anam Andimo Doberembirime

¹ Kwani kowe, nub kuu keye anam ande dakmenabidan yemoon kai kee nongwoyawod kameen kwamune areb kanawanewandiwen. Kowe, anam andi kiwaan yaa komo komumbed

kebengkandimaan yemaniib awine ben kubunimaan ye ambarakmiyiib kuu ben kiradmenub, nub dowad burudandi yeman kine kowoon yaa yinmoniyiibban kangdommo kabaanem.

² Nub indob kuu Yesu yaambed keenomberem, ye kuu nub anam andi yaa kuu andowe ongmene demkoronmo kerundi ye karub kowe. Ye kuu kubi kandi dowad kine kowoon kowe, at ming arimbed bobni ye karak kuu ma meenindo kumbed, kwari durud yewed kuu kangdommo kandekore, God ye oone dibirimbon dingki wiwi angkambed diboroon.

³ Kedi, ambarakmidanbed kuye bon darewoob keruniuwe kangdommo doboroon ye karub keyaa meenime. Yiib kwananiib kumbed yiib anam andi kuu wuudnaibban, bon yaa nub kuu yiminban ande kubiyiibban kere korondaibban.

⁴ Yiib kuu ambarakmi yaa bon kerunekorib ninabiib kuu, nangbe wene ma bobne umkan kubudirindo, mokaid.

⁵ Kwane, yiib kuu kube ongkandi weng yiib yaa ne meed ande daandoon kuu nonondandiwen. Yedmoon kuu kei,

“Ne dana, eb arewa kameron yaa Yarimanbed di- dangkoon kuyaa kuu korondaab,
kwane, yembed dedmobde yedmebdoka ne kuu yiminban ande kubiyiibban keraab.

⁶ Amborom kuu Yariman kuu kane kane mimyob dowaken keendoondan yi arewa kami yaa kuu didangkene,
kane kane ne dana meed ande kine kowoon- dan kuu yi arewa kami dowad inande

dabab kondimaan kowe.” andoon.

⁷ Dabab menebi kuyaa kuu didangki yeman ande meene kangdommo doberembirime, Godbed ye dana meed yaa kamemoon areb yiyb yaa kwane kamimaan kowe. Kedi, awodkia korem kuu yi dana meed didangkimaib kii.

⁸ Nimakarub korem kuu didangki kuu wedmiwen kuned, yiyb kuu didangki wedmokban karen, yiyb kuu kiwaan ari dana kere God ye dana meed anamban karen.

⁹ Kuye weng ari kuu, nub korem kuu nub ambeyiyb, yi kuu okad kiridan kumbed nub arewa kami yaa didangkiwen. Kwaniwen kumbed, nub kuu ambe amun ande yedmimaub. Kowe, inamen darewoob arimbed kuu nub kingkin ye Ambe ye dabderem aom doberem. Kwananuub kumbed wad dobaranuub.

¹⁰ Nub ambeya yika yimbed kiwaan kuna amun ande meenimaib kumbed aron doboobban nub yaa didangkimaib kumban, Godbed nub amun keridowad didangkimaan. Kuku ye karadmo kerekmen yaa ibmo keridowad kwanimaan.

¹¹ Didangki kandi kuu kubi yeman arebban, mimyob wandi yeman areb. Kumban kuye yoman kuu kane kane kuyaambad inamen arewa yaa koronde inamen amunmo awine kandiwendan kuu yorokmo dobiriyiyb yewenuwiib ye yob iraane wandimaib.

¹² Kwani kowe, yiyb anam andi yaambad kabaani dowad yiyb dingki wuudne yon aromkonoyiybban kere wonoon kuu aromnenib,

¹³ yiyb yon yeman kiwaan dabonmo ongmime. Kwananiib kumbed yon aandem dingki aandemdan kuu miin yiminban keraibban, koronde

amun keraniib.

God Yaa Wunesadmaib

¹⁴ Kiwaan korem kuyaambed nimakarub korem yoom yewenubbed doberenib karadmo kerime, karadmo keraibban kuu Yariman wedmenaibban kowe.

¹⁵ Karub maa kuu Godbed kabamoon kondoon ye mimyob dowaken yaa kuu burusarandamoko wedmenibka, ye yaa dedmone yedmenenib awanenime. Kwane, yiib kuu wungkanabi darewoob mung kook areb wandaib, karub maambed wungkanabi darewoob kerene dabab bangkandene yemooon ben abdon yiri wanandamoko wedmenibka, ye yaa kangkon dedmone yedmenenib awanenime.

¹⁶ Kwane, karub maa kuu nenem kamandameen o Isau areb God yaa ma meenimokban kerandamoko wedmenibka, ye yaa dedmone yedmenenib awanenime. Isau, ye kuu animan mim ani ye dowadbed wonob dana bangkani ye yumbon kuu ye daman yaa konoon.

¹⁷ Yiibkaad kui, kuye yoman kuu keye amun kerundi kee kandande kamoon kumban ye kuu wunekaroon. Ye kuu amun kerundi kandi dowad weng ongmaan amonomba ande kamene amengiib kamoon kuned yiminban.

¹⁸ Kedi, yiib kuu aangko Sainai badmendi yeman amoyiib deneen ye dia minindo, kuyaa kuu kumuniib amkudiib nuuwa amiib kui.

¹⁹ Yiib kuu kibi naawon baandiyiib o wengambiriwendan unenib nub yaa angkon ariyiib dakmenwanaane wengambaraub ande dakmiwen ye wengiib kuyaa minindo.

²⁰ Yi kuu kwaniwen amborom kuu Godbed yedmoon, “Karub maa o dingkan maa aangko kuyaa wananeen kuu botbed ayi yeman.” andoon kowe uniyiib yiminban keriwen.

²¹ Kwane, Mosesbed wedmoon kuu uni darewoowiib kowe yedmoon, “Ne kuu unimbed kiringmiin kii.” andoon. Yiib kuu kuyaa minindo.

²² Kumban yiib kuu aangko Saiyon, Ewen aom ye Yerusalem, wad doreen ye God ye siti aom miniwen. Yiib kuu engyus tausen tauseniib kubenabenib mimyamo nedbiwen aom miniwen.

²³ Yiib kuu God yaa anam andiwen kowe ye wonob dana areb keriwendan aom miniwen. Yiiwa yiya aningko kuu Ewen aom wongkoon. Yiib kuu nimakarub korem wengyundi ye God yaa miniwen. Yiib kuu yorokmodan yi kingkin Godbed ongmoone demkoronmo keriwendan yaa miniwen.

²⁴ Yiib kuu amob weng yeeb ongmiwen yaa wedyiri dobiri ye karub Yesu yaa miniwen. Kwane, yiib kuu Abel ye umkanbed dakmoon arebban, weng miin amun arimbed dakmoon ye umkan engkeremab bunaboon yeman yaa miniwen.

²⁵ Kaadkerime, dakmimaan ye God yaa wunekaraib. Kurin anuk kuu aangko Sainai miniwendan kuu kaadkeri weng okad arimbed daandoonman yaa wunekarekorib kirokmonindo, yembed wengyunde dabab kondoon. Kowe, nub kuu kaadkeri weng Ewen aombed daandimaanman yaa wunekarunuub kuu, yembed wengyunde dabab kondi kuyaa ma kirokmonanuub dee? Dowan!

²⁶ Kurin anuk kuyaron yaa kuu ye weng kuwengbed okadiib kan kiringmeen, kumban kibikee weng kunduk yedme kowoon, “Nembed angkon ika mimo keraniin kuu okadmomban Eweniib ben kiringmenabaniin.” andoon.

²⁷ Weng “angkon ika mimo keraniin” ande kedmengkandoon kuu ongmenaboon yeman ben kiringmi kuu yimin kowe ben kiradmaneen. Kwanikob, ben kiringmindeban yeman kuu kwane dangembaraneen.

²⁸ Kwani kowe, nub kuu kiringmindeban ye oonimbon kanduub kowe, nub kuu eso andenub, kwane kiwaan yorokmo yaambéd uniyiib God yaningko kuu karadmo ande yaningko kankoonem,

²⁹ amborom kuu “nub God kuu amot areb, arewa korem kuu nengkaane dowan kerimaib kowe.”

13

Yeenbon Ongkandi Weng

¹ Ambanga oniya damana yaa mimyob dowaken keendimbed neman mimyob dowaken keenoon neman mimyob dowaken keenoon kame doberembirime.

² Noroddan yaa angkodmenandi kerekmen kuu nonondandaib, kwamune kami yaambéd yenambéd engyus yaa yi kaadkerundindo kumban angkodmendiwen.

³ Kane kane wii aomdan kuu yi kuyaa yiib kangkon ibmo keruwen areb kwane meenekorib kwane kuyaambéd awandime. Kane kane yenbande durud yewed kondiwendan kuu yi kuyaa

yiib kangkon ibmo keriwen areb kwane meenekorib kwane kuyaambed awandime.

⁴ Awadmi ye inamen yaa kuu ambodmo awine kankoonime, kwane awadmiwenden kuu nenem kamaib, demkoronmo kerime, amborom kuu Godbed nenem kamidan korem yaa kuu wengyundaneen kowe.

⁵ Yiib kuu od yaa meenmembere dowaken darewoob keendimami kuu korondekorib, yiib yaa komo dangoon kuu yimin ande kuyaambed awine dobirime, amborom kuu Godbed kwane yedmoon,

“Ne kuu yiib yaa domondainban,
ne kuu yiib yaa korem korondainban.” andoon kowe.

⁶ Kwani kowe, nub kuu arudkonoyiibbed yedmuub kuu,

“Yariman kuu ne awawi ye karub kowe, ne unainban.

Karub maa kuu God burudande ne yaa ma kamaanban.” anduub.

⁷ Yiib korok korokbed yiib yaa God ye weng daandiwendan kuu meenime. Yi dohiri kerekmen yaambed yob iroon kuu wedme meenenib yi anam andi yaa kumunkingkime.

⁸ Amborom kuu ye yaa anam andiwenman Yesu Keresu kuu ibmo, maa maa kerimokban, kinoniib kibikiib aron korem.

⁹ Korondaiwe, kedmengkandi norod maa maa yaambed ben angkanaib. Kedi, nub niindem aom kuu Godbed kabamoon kondoon ye mimyob dowaken kumbed aromni kuu amun, amowamob yaambed animan nekwe ani kumbedban, keye

yoman winiwendan kuu animan kembed ma awandimokban.

¹⁰ God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan kuu bot wuubimbong arimbed dingkan aye nengke baeb kuu God yaa konimaib kuye dingkan animab. Kumban nub kuu bot wuubimbong maa Yesumbed kingkin ye kerekmen yaambong ongmoon kuu, nub niindem aom aromni yeman. Kuyaambong God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan kuu ane aromnindeban, Yesu yaa anam andindo kowe.

¹¹ God dore Yuudan dore wedyiri dobiridan yi korok darewoob arimbed kuu dingkan umkan bene Yumbong Miin Karadmo Anam aom awuniwaan kuu ambarakmi dowad konimaan, kumban dingkan id kuu nimakarub yi dobirimbong kuye bunangkambong nengke agedmo kerimaan.

¹² Kwani kowe, Yesu ye kangkon siti kuuk ambongko angkane bunangkambong durud yewed kandoon, ye umkan yaambong nimakarub bene karadmo kerundi dowad.

¹³ Kwana kowe, nub kangkon yeyiib yaa bunangka wenenub, yembong kwanoon kwane kerenub karak kadem.

¹⁴ Kirikee nub kuu aron korem kwane doberembaranuun ye sitiyyiibban, kumban nub kuu siti manandamuun kui ande meedmuub.

¹⁵ Kwani kowe, Yesu yaambong nub kuu munob koni yeman konemoon areb God yaa eso ande kubi weng konimo kamem. Kuye munob koni yeman kuu yena yaa God yaningko dakmi ye wengbed id irimaan.

¹⁶ Kwane, amun amun kamiyyiib yena yaa numbiriyiib kuu nonondandaib, kukuu God yaa

munob koni yeman kowe, kwananiib kuu yem-bed kubaneen.

¹⁷ Yiib korok korok yi weng wengamberende awinenib yi deme aromkono yi dabderem aombed dobirime. Yi kuu God ye deme komarewa awinanuub kuu God yaa dianmo dakmanuub ande meeniyiib kumbed deme awine doberembirimaibdan areb kwane yiib yaa oone keendomberembirimaib. Yiib kuu yi weng wengamberende awinaniib kuu yi deme awini kuu kubimo keraniib, dabab keraibban. Kumban yiib kuu yi yaa kwanokban keraniib kuu yiib yaa ma awandokban keraneen.

¹⁸ Nub dowad kurikuri kerime. Nub dowaken kuu kiwaan korem yaambéd nimakarub yena korem yi aningko kankoone dobaranduwed kowe, nubkaad nub meeni dohiri inamen kiwaan kuu yorokmo.

¹⁹ Ne mim nembed yiib yaa nangkande yed-maan kuu, kurikuri kamibko Godbed kiwaan ongmoko aron dukmenmo angkon yiiwiib yaa mana.

²⁰ Sibi Ooni Ye Karub Darewoob Arimbed, nub Yariman Yesu, ye kuu Godbed aron korem ye amob weng ye umkan yaambéd bobnoon yir-imbéd nen demboon. Kuye God, yewenub ye God,

²¹ ye dowaken yaambéd nub ambangkí dowad ye deme aromkono amun korem bangkandok, kwane ye kubaneen yaambéd nub aom ambangkok. Yesu Keresu yaambéd kwanok, ye yaa nambiri aron korem korem yeman kerok. Anam kwanok.

²² Angkodmia, nembed yiib yaa nangkande yed-maan kuu, ne ongakandi weng kee awine kandime,

nembed kerek wongkaan kee dukmenmo kowe.

²³ Nub kuristen angkodmi Timoti kuu nen wii bunangka kowiwen kuu yibkaadkerime andid. Kowe, yembed aron dukmenmo mananeenbed kuu, ne kuu ye yoom kere yib yaa mene wedmendok mananiin.

²⁴ Yib korok korok korem yaayib God ye ni-maya karuwa korem yaayib kuu kubendi weng kondime. Kane kane Italidan kuu yimbed yib yaa kubendi weng kondiwen.

²⁵ Kabamoon kondoon ye mimyob dowakenbed yib korem yaa kerok.

**Buk Baibel long tokples Yongkom
Genesis, Psalms, and The New Testament in the
Yongkom Language (also called the Yonggom
language) of Papua New Guinea**

copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Yongkom

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b3f9b0a2-8cdb-5470-8e3c-8250231eee99